

Karjalan päämies Andrei Nelidov ei piädnyh istunduo pidämäh. Täl kerdua prezidiumas istumas oldih Andrei Manin, Viktor Bogdanov, Zinaida Strogalsčikova da Vadim B'urkland.

Äijäs paginas sildua ei rodei

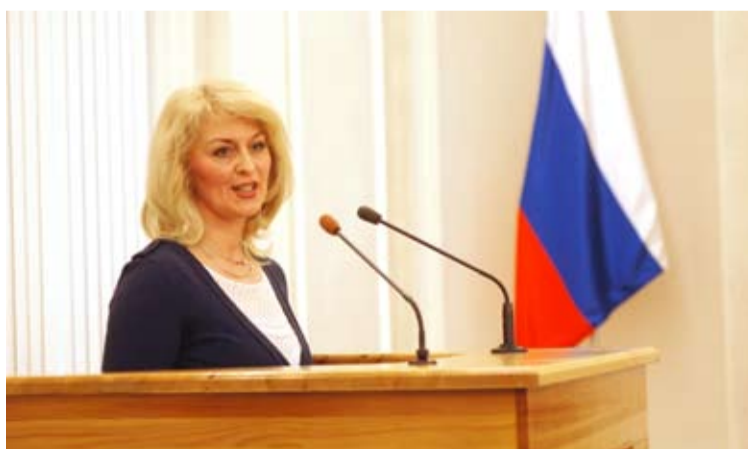
» Mennyt nedälil ezmässargen oli pietty Karjalazien, vepsälazien da suomelazien edustajien nevvoston vuoronmugaine istundo.

NATALJA SINITSKAJA

Nevvosto toimii Karjalan tazavallan päämiehen tyves, ga täl kerdua pahakse mielekse Andrei Nelidov ei piädnyh istunduo pidämäh. Kanzallizen poliitiekän komitetian päämiehen Andrei Maninan sanoin mugah Karjalan piälikkö oli kiini ruavos, samah aigah piettih selektorunnevvostuo. Konzu nevvoston piälikkö, Andrei Nelidovua, ei ole paginanvedäjän sijas, hänes tuaci on Valentina Ulič, tervehyönministru. Ga pahakse mielekse täl kerdua händygi ei ugodinnuh Petroskoil olemah, häi oli matkas.

Tämänkerdastu nevvostuo pidämäs oli Andrei Manin. Prezidiumas istumas oldih Viktor Bogdanov, Zinaida Strogalsčikova da Vadim B'urkland.

Paginale täl kerdua oli otettu kaksi suurdu kyzymysty. Enzimäzekshe šeikuperäzesti Rah-

Kanzallizien kul'tuuroin keskuksen piälikkö Lana Migunova paheksi oman keskuksen pienyTTY.

vahallizien kul'tuuroin keskuksen ruavos saneli sen piälikkö Lana Migunova. Keskus, kuduadu algupanemas oldih Karjalan Rahvahan Liitto, Vepsän kultursebr da Inkeri-liitto, terveh täyttäy 20 vuotta. Nygöi sie ruadamas on 49 hengie, sen tyves ruadau 17 pajo- da tansu-

joukkuo, kudamis kymmene olah suomelas-ugrilazet. Petroskoil olii suuri keskus auttau piirilöis oljoi pienembii keskuksii: Suojärven, Priäžän, Anuksen, Kemien, Belomorskan, Kalevalan, Kostamuksen, Karhumäin da Kondupohjan. Čalnan kylän Tuomi-keskuksen piälikkö Ga-

lina Hanenko saneli kui kymmene vuotta tagaperin oli pandu algh heijän keskus da midä se ruadau tänäpäi. Emma Jolina, Rahvahallizien kul'tuuroin keskuksen tyves ruadajan Iloine-pajotansujoukon johtai saneli omis kazvattilois.

Lana Migunova paheksi, ku Kanzallizien kul'tuuroin keskuksel on pienet sijat. Nygöi heijän pikoi-pieneh "taloih" liččavuttih kai rahvahallizet liitot, midä Karjalas on olemas. A niidy on piäl 60.

Zinaida Strogalsčikovua, Vepsän kultursebran piälikkö ylen äijäl huolestuttai, mittumis sijois on olemas tazavallan rahvahallizien kul'tuuroin keskus.

– Se on vikse sendäh, ku tazavallan valdivoherrat mugai kačotah rahvahallizeh kul'tuurah, sanoi Strogalsčikova.

→ Jatkuu 2. sivul

➤ Oman teatran artistu. s. 3

➤ "Lemmen lauluja" Kalevalas s. 4

➤ Sampsa Holopainen: "Kielipezät pidäy joga kyläh srojeh s. 5

Tulgua KRL:n vuozikerähmöh!

Karjalan Rahvahan Liitto pidäy vuoronmugain vuozikerähmön 18. kevätkuudu 14.00 čuasun aigah Suomelas-ugrilazen školan zualas (Maksim Gor'koin piha, 2).

Kerähmön ruado-ohjelmu:

- – KRL:n johtokunnan pagin vuvven 2011 ruavos;
 - – KRL:n pluanat vuvvekse 2012;
 - – Uvven johtokunnan valličus;
 - – KRL:n uvven ustuvan hyväksymine;
 - – Vieljärven alaozaston oman ruavon ezittely;
 - – Kalevala-kilvan voitajien ilmoittamine;
- Tavan mugah vuozikerähmön aigah suau kuuluta Oma Pajo -horan ezitysty, ostua karjalankielisty literatuurua, kirjuttuakseh liitolazekshe, juvva čuajuu piirualoinke. Tulgua iče, kuččukkua toizii!

Karjalan Rahvahan Liiton johtokundu

» Karjalan kongresan piämies da endine Zakonoinhyväksynderähmön deputuattu Anatolii Grigorjev 1. kevätkuudu työndi kirjazen Karjalan tazavallan piämiehele Andrei Nelidovale, kus kirjutti omii ehoituksii karjalan, vepsän da suomen kielen nygözen tilan parandamizekse.

Karjalan tazavallan piämiehele A.V. Nelidovale

01.03.2012
Petroskoi

Hyvä Andrei Vitaljevi!

Kiännyn teijän puoleh sendäh, ku Karjalan kandurahvahien tila on äijäl pahennuh.

Karjalan tazavallan piämies, Karjalan Konstitutsien mugah, pidäy silmä sidä, novvetahgo rahvahien oigevuksii da vällyzii, puolistau Ven'an Federatsien da Karjalan Konstitutsiedu, zakono.

Vastevai työnnin kirjazen Ven'an halličuksen piämiehele, Ven'an Federatsien prezidentakse kandiduatale Vladimir Putinale. Sit kirjazes kyzyn abuu suures vallas olijoil Karjalan tazavallan itämerensuomelazien kanzoin problemoin sellitändäs. Probleemat ollah nähtävät da hyvin tutut. Karjalas tänäpäi täyttü vägie menöy rahvahien ven'avuttamine. Tottu on, ku meijän tazavaldu Ven'al on enin kaikkie ven'avunnuh. Jogahine kyzyy, mindäh? Mindäh karjalazet, kudamat ollah nygözen Ven'an vahnimii kanzoi, jovvuttih täh?

Karjalazii mainitah vie meijän aijanluvun IX vuozisual. Tundiettu Saga Egilah näh sanelou, kui karjalazet tuldi laivoil da "abeittih" norjalazii vikingoi. Sih aigah eigo olluh suomelazii, eigo ven'alazii! Midä karjalazil tänäpäi on: a nimidä tottu sanuo. Karjalan kannaksel vai karjalazien nimi jäi. Vai vahnu karjalaine mua nygöi ei ni kuulu Karjalan tazavaldah.

Ei pie olla suurennu etnograafien da kanzallizen poliittiekan tiedäjänny, muitegi ellendät - joga kanzal kieli on tärgevimmii, sanozin kai tärgevin, omaničentunnon merkii.

Karjalan itämerensuomelazien kanzoin tila on ylen paha. Kiöldy nikunne ei pie. Kai kanzallizis piirilöis karjalan kieli kuuluu harvah. Tämän tovestau se šeikkugi, ku mennyzis valličendois Ven'an Federatsien Duumah da Karjalan tazavallan Zakonoinhyväksynderähmöh kiöldy ei käytetty. Sama tila on nygöi, konzu menöy Ven'an prezidentan valličuskampanii. Tämänmostu ei ole ni yhtes Ven'an tazavallas.

Vuvvennu 2004 Karjalan tazavallan halličus hyväksyi zakonan "Karjalan, vepsän da suomen kielen kannattamizes". Ihan allus zakonua on sanotto: "Karjalan, vepsän da suomen kielet ollah Karjalan tazavallan kanzalline elo..."

Tädä kirjutettuu tädydygi, ku toizin kačottas kielih Karjalan tazavallas.

Karjalan tazavallan halličuksel pidäy ruttoh ottavuo sih, ku itämerensuomelazien kanzoin tila muuttus. Karjalan tazavallan opastussistemah pidäy luadie muutokset, ottua čottah kanzalline, karjalaine kyzymys. Karjalan tazavallan vuvvennu 2004 hyväksytyt zakon käsköy sih tabah. Karjalas joga linnas da kyläs pidäy olla nimilaudua karjalan da suomen kielel, Onieganrannikon piiris – vepsän kielelgi.

Pidäy ottua käyttöh Karjala-nimi, kudai on tazavallal Konstitutsien mugah.

Ven'an suuriman puolovehen programmu on kiännetty karjalan da suomen kielele. Sendäh voibi kyzögi kiändämäh karjalakse da suomekse Karjalan tazavallan toizii dokumentoi – Konstitutsiedu, erähii zakono.

Karjalan tazavallan vallasolijoil pidäy puaksumbah käyttöä itämerensuomelazii kielii. Karjalan halličuksen Opastus- da Kul'tuuruministerstvan, Kanzallizen poliittiekan azieloin komitietan piämiehil pidäy maltua karjalan libo suomen kiöldy. Karjalan tazavallan valdivopalveluloin akadeemies pidäy opastua itämerensuomelazii kielii, ku valdivo- da munitsipualuvallas olijat maltettas niilöi.

Nämä ollah vai erähii minun kehoituksii Karjalan tazavallan kandurahvahien problemoin säilyttämizeh.

Kunnivoijen

ANATOLII GRIGORJEV,
Karjalan tazavallan
IV Zakonoinhyväksynderähmön edustai,
Karjalan Kongresan piämies

Äijäs paginas sildua ei rodei

← Algu 1. sivul

On herroil huomendu

Paginale otettu kyzymys oli karjalan, vepsän da suomen kielen opastamine. Opastusministerstvan sijahine Gennadii Sarajev uskaldi, ku suomen kieli otetah vierahien kielen joukkoh da školan loppijat sit voijah piästä läbi sit tutkindos. Kirjaine sih nähte on työtty Ven'an opastusministerstvale Fursenko. Ga piätetty se ruado roihes vaigu vuvvennu 2014. Sih menöy kaksi vuottu!

Suuri pagin oli karjalan – vienan da livvin – opastuskniigoin ilmah piästämis.

– Enzimäzet kieliopestuskniigat piästih ilmah vuvvennu 1991. Kymmenen vuvven peräs net pidi vaihtua zakonan mugah. Meni jo kahteh kerdah enämbi aigua, ga uuzii opastuskirjoi emmo vie nähnyh, huolestuksis on Zinaida Strogalščikova.

Yhtelläh opastusministerstvan sijahine Sarajev uskaldi, ku vuvvekse 2015 livvin dai veinankarjalan opastuskirjat roitah valmehet. Ga niidy pidäs jo egläi, da pidäygo niidy kellethahto kolmen vuvven peräs? Roihgo kielen

« Pidäygo karjalastu Karjalah? Ga ei vikse. Muite karjalazittah ni tädä muadu älgä sanokkua Karjalakse.

opastujua silloi, ku tänäpäi ei ole opastuskirjoi da kiöldy opastetah kerdu-kaksi nedälis?

Jo ennepäi opastusministerstvan ruadajile oli annettu käsky kävvä kaikkih Petroskoin lapsienpäivykodiloih da paista lapsien vahnebienke, ku hyö annettas omii lapsii Suomelas-ugrilazeh školah opastumah karjalua da vepsää. Ministerstvan piäspetsialistu Natalja Vasiljeva kerdoi, ku kaikkih Petroskoih detsaduloih annettih ankietat, ku tiijustua, tahtotahgo vanhembat lapsile kielenopastustu.

– Muite pidelis, ku kentahto vie pagizuttas lapsien vehnembii, kuhkuttas kielenopastukseh. Mugahäi oli sovittu ennepäi, pahelzi Zinaida Strogalščikova.

Ammuine kielipezähommu sežo ni yhty ei eistynyh edehpäi. Opastusministerstvas tässä vie duumajah, kui da mitumil piätöksil miärätä sidä ruaduo. A menöy vie vuozitoine, da dostalin se ruado sambuu. Suomi-Venäjä-seuran Kielipezähoprojektan koordinuottoran Natalja Antonovan sanoin mugah terväh jo päiväl tuohuksenke rubiemmo eččimäh karjalakse hyvin pagizijua ruadajua kielipezäh kylägi, älä pagize linnua.

Alimaine on viärimaine

Tuaste oli nostettu Periodika-julguamon ruadajien palkoin suuruon problemu.

– Jo terstavuttuu kuunnelta sih nähte, sanoi Aleksei Tsikarev, Karjalan Rahvahan Liiton, Nuori Karjala- da Triasliittolaine. – Periodikua himoittas kuulta kirjujarmankois, ku sidä mainitah hyväl sanal. Otammo paginale tädä kyzymysty jo ei enzimästy kerdua, ga tässä vie dielo ei ole selitetty.

Rahvahallizen poliittiekan komitietan piälükön sijahizen Jelizaveta Haritonovan sanoin mugah Periodika on suannuh mennyt vuon piäl kahten miljounan rublua, kuduat mendih velloin maksamizeh da vähäzel nostettihgi palkat julguamon ruadajile.

– Yhtelläh, oli sovittu, ku työ kačotto, mittumat palkat ollah Karelia-lehtes, Sampo-TV-kanualal da Periodikas, ku kaikkien kolmen haldivoiččijoinnu ollah Karjalan halličus da Zakonoinhyväksynderähmöh. Tässä vie nenii palkoi emmo tiijä. Pidäyhäi tiediä, mis pagin on, moitti Viktor Bogdanov.

Kielel mezi – aziel vezi

Viktor Jegorovič kehoitti tarkah kačuo kui da mih aigah täytetäh Karjalan, vepsälazien da suomelazien edustajien nevvoston piätöksii. Niidy nevvoston olemas olendan aigah oli olluh menetijämi, ga kairo net ollah täytetty?

Aleksei Tsikarev tuaste otti paginale Karjalan kielen vuvven Karjalan tazavallas.

– Oli uskaldettu, ku se

luajitah vuvvennu 2011. Ga ei sidä roinnuh. Anukses pietyn Karjalazien keräähmön rezol'utsieh tahtotimmo kirjuttua, ku Karjalan piämiehen tyves välitämättäh pidäs olla kanzallizis dielolois nevvostoristikanzu. Meidy vagaitettih da rauhoitettih, ku sidä voibi olla kirjuttamata, ku dielo on jo sellitetty da moine nevvostoroihes. Yhtelläh sidägi ei rodivunnuh, paheksiu Tsikarev.

« Roihgo kielen opastujua silloi, ku tänäpäi ei ole opastuskirjoi da kiöldy opastetah kerdu-kaksi nedälis?

Pidäygo karjalastu Karjalah? Ga ei vikse. Muite karjalazittah ni tädä muadu älgä sanokkua Karjalakse. Meijän muas muitegi ainos suvaittih suurendua pienembiä. Mennyt vuozisual suurendettih kylii da hävitettih pienii. Nygöi suurendetah kogo alovehii da subjektoi, salvatah školii pienis kylis da vietäh lapsii opastumah suurembih kylih. Ei roinne karjalazii tänne, sit terväzeh meijän mua liitetäh kuduah tah to susiedualoveheh. Ga sie korgielois virrois kiindieh istutah omat virgumiehet. Heile meijän herroi ei pie. Myö se häviemmö, ga kunnebo työ? Pidäkkiättös meis, a gu vie päimmö...

« Omii mieli kirjutakkua
http://omamua.rkperiodika.ru

Silmänlipahtus: Karjalan piämies vastavui Aleksandr Volkovanke

Karjalan piämies Andrei Nelidov 28. tuhukuudu vastavui runoilijan Aleksandr Volkovanke.

Volkovua huolestuttuu se, ku Pedagoguakadeemies on loppiettu karjalan kielen opastajien valmistamine. Hänen sanoin mugah tädä ruaduo pidäs jatkaa, olgah opastujuagi vähä. Samal aigua pidäy kehoittua nuorii kielen opastajikse.

– Dielot tottugi ollah muga, kui sanoitto, minuugi se ylen äijäl huolestuttuu, sanoi Andrei Nelidov. Häi kehoitti tänä vuon ottua Pedagoguakadeemieh nuordu karjalan kielen opastajikse, ku niigy löydyyhäi.

Oman teatran artistu

» Karjalan tazavallan rahvahalline artistu Vieno Kettunen on täyttänh 75 vuotta

Vieno Kettunen on tundiittuloi karjalazii artistoi. Oman eloksen naine omisti Kanzallizele teatralle. Sie häi kazvoi, opastui da löydi oman ozan. Tämän vuvven ligakuul tädydy jo kuuzykymmen vuotta sit aijas, konzu nuori tyttöine tuli Petroskoile da avai Kanzallizen teatran (sillozen Suomalazen teatran) veriät.

Vieno Kettunen on rodivunnuh Kuusiniemes Kalevalan piiris. Jo školos opastujes tyttö maltoi kolme kiely – vienankarjalua, ven’an da suomen kiely. Tytöl oli neruo pajattamah da tansimah, häi oli školateatran nerokkahimii artistoi. Tiettävaine, moine “uarreh” ei voinnuh olla nägymättäh.

– Školos myö kirjutimmo, kenenny tahtommo olla tuliel. Minä kirjutin, ku tahton olla artistannu, a ku ei rodei minus artistua, rubien sit opastajakse. Valličus sihgi lopui, Vieno Grigorjevna algoi sanelta. – Kerran, konzu olin jo seiččemendes kluusas, minule sanottih: “Vieno, kävy kluubah, tuli artistu Petroskois, Suomalazes teatraspäi, häi eččiy nuorii neronekkoi teatrah.” Minä lähtin gi. Tämä artistu oli Ščelin Aleksandr Ivanovič, häi oli karjalaine mužikku, ylen hyvä ristikanzu oli. Toizisgi kylispäi sinny piän tuli nuordu, kaikin oldih karjalazet. Minä luvvin runoloi suomen kielel (karjalakse silloi vaiku kois paistih), ozutin pienet et’uudat. Aleksandr Ivanovič kačoi da sanoi: “Vot, točno, minä ottazin sinuu teatrah, ga olet nuori vie...” Sit ližai: “A teatrah midä nuorembannu, sidä parembi!” Konzu häi tuli Petroskoile, sanoi teatran johtajale da ohjuajale, ku yksi kandiduattu jo löydyi. Sygyzyl vuvvennu 1952 jo kogo teatru tuli meijän kyläh, ozutettih moni spektaklii. Myö, pienet, kerras kluuban luo kerryimmö. Aleksandr Ivanovič nägi minuu da sanoi kaikile: “Vot, vot, tämä tyttöine on. Laskekkua, laskekkua händy!” A minun kel vie kaksi tyttösty oli. Muga meile lykysti kačuo spektaklii ilmai. Kandidatathäi olimmo! Sit meile piettih enzimäine ekzuamenu kluubas, ehtäl jo. Äijy artistua istui sie, varaitti sendäh äijäl. Minule sanottih: “Kuvittele, ku olet yksinäh pertis, nikedä ei ole, uksi on salvas, sinä et vuota nikedä, ehty, istut. Sit kuulet, ku kentahto avuau ustu omal avaimel. Midä rubiet ruadamah?” Minä otin kirjan, buito ku luvven. Kuvitelin, ku kentahto avuau ustu, pöllästyin, tiettävaine, pöllästyin, pienihäi olin. Kai pertin čuppuh hyppäin. “Vse-vse-vse!!! Roih jo!”, sanottih. Jällepäi minule pidi kirjuttua anomus teatran stuudieh. Stuidii nuorih niškoi rubei ruadamah sygyzyl. Myö, pienet artistat, olimmo teatras, moine abunie-

Vieno Kettunen tuli teatrah, konzu hänel oli vai 15 vuotta igiä. Kodvazen peräs häi rubei jo ezittämäh piälimäzis rouliilois.

koin joukko, artistoin truuppah emmo vie kuulunuh. Stuidii oli kaksi vuotta. Samah aigah minä kävyin ilduškolah.

Opastus ei jia kesken, sidä teatras ijakse rodieu

– Ylen äijäl tahtoin jatkaa opastundua školan jälles. Ku instituuttah ei otetanne, sit hos kunnettahto stuudieh. Ga teatraspäi minuu ei tahtottu piästii: “Vienočka, kuibo muga?! Sinä jo piälimäzis rouliilois ezityt! Ku lähtenet opastumah, puuttunet toizen masteriluo. Häi opastau sinuu omah luaduh, ei rodei sinus meijän teatran artistua... Sinul teatrasgi rodieu opastuttavua ijakse!” Minä pöllästyin silloi, kuibo ei rodei minus meijän teatran artistua...! Ga opastuo endizelleh himoitti. Myöhemi minä tahtoin mennä yliopistoh, suomalais-ugrilazien kielien tiedokundah. Silloi dekan oli Auni Morozova. Minä sanoin, ku tahton tulla opastumah. Häi kzyygi: “Mihbo niškoi?!” Ku olis korgeiškolaopastus, vastain minä. “Suomen kiely sinule ei pie opastuo, se sinul muite parembi on, migu meil opastetah”, nevvoi dekan. Minä duumaičin sidä kodvazen dai tuln taki yliopiston valmistelukursiloih, maksoin vie niilöis... Ga sih aigah teatras oli äijy ozuttelumatkua, joga nedälii pidi ezityö kustahto. Kaksi, kolme nedälii nämä matkat kestettih. Aigua nimih ei jiannyh.

«Školos myö kirjutimmo, kenenny tahtommo olla tuliel. Minä kirjutin, ku tahton olla artistannu, a ku ei rodei minus artistua, rubien sit opastajakse.

hozas, palkua toiči ei maksettu. Ruadajile pidi maksua obligatsiedu. Muga omas artistan palkas, 300 rubl’as pidi andua 30 rubl’ua joga kuudu. Jäi 270 rubl’ua. Nämmii jengoi pidi jagua kogo kuukse, eiga kuolet nälgäh. Yheksä rubl’ua vai sai pidiä päiväs, ni rubl’ua enämbi! Viehäi pidi suorita. Sih niškoi pidi maltua siästi jengua, hos rubl’u päiväs! Minä siästin 70 rubl’ua da minun sizären mies työndi minule roindupäiväkse 75 rubl’ua. Muga minä ostin oman enzimäzen pluat’an. Ostin sen 150 rubl’as naizel, kudaman pertis minä elin. Pluat’u oli hyvä, valpas, minule se hyvin pädi. Alussobua, tiettävaine, ei olluh äijä. Puaru sukkua oli, a varakse nimidä ei olluh. Moine oli elos, kaikin muga elettih.

Yhtes laval da elaijas

Kogo Karjalas tundiettu artistoin puaru Vieno Kettunen da Pekka Mikšijev vastavuttih Kanzallizes teatras. Sit aijas hyö ollah yhtes laval da elaijas.

– Vuvvennu 1958 minul rodih dovariššu. Pekka tuli armiespäi, sen jällesgi vie sluuži vuvven. Sluužban lopus oli Pohjazen vojennoin piirin ansambelis, se oli Petroskoil. Joudaval aijal häi oli teatras. Rahvas nähtih, ku myö olemmo hyvä puaru, ainos olimmo yhtes. Vuvvennu 1959 uuttu vuotta vas-

te meil oli jo anomus annettu registratsieh. Sit aijas tässäghi olemmo yhtes. Kodvazen peräs saimmo lapsen. Nygöi meil on kolme lastu.

Pekka on rodužin Videlespäi, häi hyvin maltau livvikse. Ga livvinkielisty spektaklii silloi vie ei olluh teatras. Vienankarjalakse oli jo. Artistat toiči puasittih minuu, ku minä pagizizin Pekanke suomekse kois. Häi on nerokas ja hyvä artistu. Elämmö Pekanke jo piäl viijenkymmenen vuotta. Vahtoimmo jo omat sormukset, endizet pidi ottua iäre, moine taba on. Nygöi algavuu uuzi elos.

Kaunistu karjalua suurel laval

– Minä mustan hyvin konzu ozutimmo Nikolai Jaakkolan spektaklii “Korpi herää”. Sie on Vienankarjalan historii, minul oli ylen hyvä rouli – karjalaine tyttö Santra. Minule pidi paista omal kielel. Tekstu on suomenkieline. Ohjuaju sanoi, pagizet la omua kaunistu karjalua, pagize sit. Ei pie paista suomekse. Tämä oli enzimäine rouli, kudamas minä olin omannu ičenny. Laval oli meččy, minä olin omas Karjalas omal kielel. Sit Leo Närjä kirjutti Huikkua pajo, karjalaine -ozutelman. Se oli livvin kielel. Tämän spektaklinke olimmo Anukses, Videles, Vieljärves, Jessoilas... Minä mustan konzu ozutimmo sidä Jessoilas. Pidäy vai kuvitella, ku enzi kerdua ammattiteatran artistat paistih livvikse. Rahvas suu avvoi kačottih meih. Myö pagizimmo, a hyö rounoku meijän peräh kai sanottih. Oman panoksen karjalan kielen uvvisyndymizeh luajimmo.

Vieno Kettustu pagizutti OL’GA SMOTROVA

Vuvvennu 2011 Vieno Kettunen da Pekka Mikšijev suadih Onežskaja maska -palkindon Pyhäzy dielo -spektaklis. Artistat voitettih paras artistoin puaru -nominatsies. KUVAT ON OTETTU KANZALLIZEN TEATRAN ARHIIVAS.

« Et kerras ni sano, mibo žanroi on ozutus. Lien-nego misterii. Ga sendäh se on uuzi, nygyaigaine.

« Laval sulavutah, yhtistytäh rahvahan eepossu da nygyaigazet tehniekän mahtot.

« Kanzallizen da Muuzikkuteatran artistat, konservatourien Istoki-joukko, taidoilijan Irina Porošinan stuu-dielazet yhtyttih "Kalevalan" ozutandah.

Runot Lemmen lauluja -ozutukses oli ezitetty eeposan alkukielel, vienankarjalakse, livvikse da kai lyydikse. KUVA: MIKKO OLLIKAINEN

“Lemmen lauluja” Kalevalas

» Uudeh luaduh kuuluttih Kalevalan runot Lemmen lauluja -ozutukses. Sen enzi-ildu oli Kalevalan päivänny, 28. tuhukuudu.

» ENZI-ILDU

JELENA FILIPPOVA

Ozutuksen allus hengie kai ru-bei salbuamah. Ol'ga Terehovan da Nadežda Šudegovan karjalaine joigu, Santtu Karhun uudeh ennepäi kuulemattomah luaduh pajatettu Regipajo oldih ylen vaikuttajat, mielder da syväindy liikuttajat. Himoitti iel-leh kaččuo ozutustu da kuun-nelta muuzikkua.

Net kai oldih ubouvet, ozu-tus da muuzikku. Jäljimäs-ty piädykauti spektaklih niško-i kirjutettih petroskoilazet Alek-sandr Leonov, Ol'ga Gaidamak, Grigorii Arhipov da Santtu Kar-hu. Ozutusgi kogonah eroi endi-zis Kalevalan ellendykses, sel-litykses da ozutukses. Ennepäi tuommostu vie ei olluh. Tämä vikse oligi “Lemmen pajoloin” ohjuajan Oleg Nikolajenkon tar-koitus.

– Et kerras ni sano, mibo žanroi on ozutus. Liennego mis-terii. Ga sendäh se on uuzi, nygy-aigaine. “Kalevalan” materjualu iččenäh on nygyaigaine, elävy, tämän päivän kaččojale pädiä da ellendettävyy, rubieuv sellittämäh ozutustu ohjuaju.

Laval sulavutah, yhtistytäh rahvahan eepossu da nygyaiga-

zet tehniekän mahtot. Tulet, videot, tekstoin kirjutusräivyt ollah juuri jäljimäzekse mainit-tuloi. Uudeh tabah oli ezitetty vahnoi runoloi da pajoloi, soit-tetugi. Minule ga aiga mieleh rodih, kui pajatettih Kalevalan runoloi rap-muuzikan luaduh da vahnuu karjalastu Gavroi da Ogoi -pajuo ihan uvvelleh. Niilöi pajattamas laval oldih aina-vo karjalaine rap-muuzikko Andrei Gorškov, Kanzallizen teat-ran akt'ouru Tamara Voronova da Istoki-pajojoukko.

Joga kerdua, konzu ozutuk-sen aigua lugiettih libo paja-tettih Kalevalua, laval kai lii-

kui da pyöri. Tulet, videot, tan-sijat, ozuttelijat. Yhty pajatan-dua da luvendua ei olluh. Sih suureh ruadoh pidi äijy, eri lai-toksien – teatroin – rahvastu. Kanzallizen da Muuzikkuteat-ran artistat, konservatourien Istoki-joukko, taidoilijan Irina Porošinan stuu-dielazet yhtyttih “Kalevalan” ozutandah.

“Lemmen pajoloin” pohjak-se otettih vai kolme “Kalevalan” runuo, Lemminkäzes, Ilmoil-lizes da Kullervos. Niilöi kuul-let eri kielil: eeposan alkukielel, vienankarjalakse, livvikse da kai lyydikse. Livviksehäi “Kale-vala” on jo kiännetty da piästet-

Piiteriläine ohjuaju Oleg Nikolajenko sanoi ozutustu misteriekse.

KUVA: MIKKO OLLIKAINEN

ty ilmah vuvvennu 2009. Vie-nakse vaste vai kiännetäh sidä, “Lemmen pajoloin” kaččojat enzimäzet suadih kuunnelta sen runoloin kiännöksen. Tädä ruaduo tänäpäi luadiu Raisa Remšujeva.

Ol'ga Ognevan sanoin mugah (Ol'ga kačoi da valličči ru-not ozutukseh niško-i) ezitettäv-äkse otettihgi vahnoi eepi-zii pajoloi, pidi ozuttua kui net ollah rahvahan alkukielel. Eigo se olluh oigieh luajittu, ozuttua runoloi alkukielilgi? Oli. Nämä runot ollah Kalevala-eeposan pohjannu dai pajatettih nennii runoloi kaikkie-l Karjalua, Vie-nas dai suves. Net kuuluttih eri murdehil.

Istoki-pajojoukon vahnoi karjalazien pajoloin uudeh luaduh pajatandu rodih aiga mieleh. KUVA: MIKKO OLLIKAINEN

Vepsälä-zien pe-rindölline kul'tuuru kižo-is

» Vepsäläzet ollah valmis-tamas diskoi mul'timedia-kižoinke.

OL'GA SMOTROVA

On pandu rattahile Tervhen tulda vepsän male -projektu. Sen enzi-tuloksennu rodieu kaksi diskua kižoinke: “Pertin elo” da “Tannaz”. Kižoin avul lapset da vahnembat rahvas suajah “ižändöijä” vepsäläzes talois, tiijus-tua, mibo vehkehii da ruadobrujii on käytös vep-säläzil. On kižoinkes kuda-midä tieduo nämmih veh-kehii näh vepsän, ven'an da anglie kielel.

Diskat ei vie olla val-mehet, ga enzimäzet kižat niilöih on jo luajittu. Näm-mien kižoin presentat-sii piettih mennyt nedälil Kanzallizen muzein sei-nis, kunne kerryttih en-zimäzet kižuajangi – Suo-melas-ugrilazen školan lapset. Opastujat pandih vehkehii oigieh kohtah talois da “kerättih” pazlua suurel ekruanal.

Projektan ohjuajan Anna Anhimovan sanoin mugah, diskat roitah val-mehet keviän lopus.

– Kehittäzin vepsälä-zii tuomah meile omien taloloin syväinpuolen kuvua kižoih niško-i, aigua vie on, sanou Anna Anhi-mova.

Diskois rodieu moizii kižoi, kudamat roitah omistettu ei ainehellizele kul'tuurale. Niilöis rodieu vepsälästy sananpolvie da muudu folklourumaterju-ala.

Materjuulat kižoih niško-i oli suadu ekspeditsies vepsäläzii kylil myöte vuvvennu 2011.

Samps Holopainen on äijän vastavunnuh da paissuh karjalazien kel, sendäh ičegi opastui pagizemah karjalakse. Kuvus Samps on Ugmoilan kyläs. KUVA ON OTETTU BRIHAN ARHIIVASPÄI

Samps Holopainen: “Kielipezät pidäy joga kyläh srojie”

» Tänäpäi MAFUN:an hallindos on suomelastugi nuordu. Samps Holopainen kehitettih sinne mulloi.

JELENA FILIPPOVA

Vie ennemullostu MAFUN:an liitos, semmite sen hallindos eigo olluh suomelastu, eigo eestilästy, eigo vengriälästy. Monien vuozien aigah nämä kanzat oldih bokas suomelas-ugrilazien nuorien yhtehizes ruavos. Aski mulloi kai muutui. Silloi MAFUN:an X kongresal, kudai piettih kezäl Saranskas, deleguatoinnu oldih suomelazet da eestiläzet. Heidy kehitettih sit liiton hallindoh.

– Aleksei Tsikarev, silloine MAFUN:an prezidentu, nevvoi minuu hallindoh. Ei se olluh oigieh, ku Suomi oli bokas MAFUN:an ruavos. Liiton ruavos kai suomelas-ugrilazet rahvas pidäy olla, ei vai Ven’an, lujoittau Samps Holopainen.

Vuvves 2011, mainitun kongresan jälles, Samps on MAFUN:an hallindos. Yhteiskunnalline ruado brihale vendovierahannu ei olluh. Hätken aigua Samps oli Sugukanzoin ystävät- da Helsinkin yliopiston sugukanzoin komissii -liittolois.

– MAFUN:al pidäy olla enämbäl rahvahienväline liitto. Pidäy kehitä yhteisruaduo Ven’an, Suomen, Eestin, Vengrien da saamelazien nuorižoliittoloin välil. Minä da minun dovariššu Norman Langerak olemmo jo paissuh yhten saamelazen aktivistanke, piimmö kerähmön Helsinkis, kunne händy kučuimmo. Muga MAFUN:an ruadoh saimmo vie yhten hengen. Pahakse mielidy

vie Vengriespäi nikedä MAFUN:ah emmo suannuh, ga net ollah tulien aijan ruavot, jatkau Samps.

“Opastut pagizemal”

Samps Holopainen opastuu Helsinkin yliopistos suomelas-ugrilazii kielii. Karjalakse briha maltau aiga hyvin. Kaikkih minun kyzymysih vastai karjalakse, ravieh, eigo varannuh, eigo huijustelluh. A vastehäi ennemullostu keviäl rubei opastumah karjalan kiieldy.

– Silloi keviäl professoru Janne Saarikivi pidi karjalan kielen kursit. Jo ammu mielel oli opastuo karjalan kiieldy da kul’tuurua. Duumaičien, ku karjalan kieli on interesnoi kieli. Meil yliopistos äijät tahtotah opastuo karjalan kiieldy. Konzu kursiloit pietäh, ainos ylen äijy studentua on sie, sellittäy Samps Holopainen.

Lyhyös aijas briha opastui karjalan kielioppi da harjavui pagizemahgi. Suomelazennu olles toinah ei se jygei olluh.

– Duumaičien suomelaine voibi karjalan kiieldy ellendä kursiloile käymättäh. A konzu suomelaine tahtuo opastuo pagizemah, pidäy sit kursiloile kävvä libo karjalazienke ruveta pagizemah, on varmu Samps.

Samps oli vai yksil kursiloil, jällespäi sit oli tutkimusmatkois Karjalas. Helsinkin yliopistos järjestäh moizii matkoi studentoile. Karjalas Samps oli kaksi kerdua. Ke-

» Samps Holopainen

- ➔ Rodivui Jovensuus 12. sula-kuudu vuvvennu 1989. Konzu brihačule täydyi kaksi vuotta pe-reh muutti Haminan linnah.
- ➔ Opastuu Helsinkin yliopistos suomelas-ugrilazii kielii.
- ➔ Suomen kieli on hänele muamankielenny. Maltau myös anglien, vengrien, ruočin, karjalan kiieldy, vähäzen germuanien, ranskan, viron da ven’an kiieldy.

räi karjalazii paikannimilöi. Keviäl 2010 kävyi Videleh, keviäl 2011 – Siämärvele da Jessoilah.

– Pagizin vahnoin ristikanzoinke, heil kyzelin paikannimilöi. Ylen, ylen hyvin karjalazet otettih meidy vastah kaikkis kylis! Kylis tänapäi vai vahnat ristikanzat maltetah karjalakse, lapset dai nuoret ei malteta. A elävyttiä kiieldy pidäy! Duumaičien, kielipezäprojektu, kus ollah Janne Saarikivi, Annika Pasanen da Natalja Antonova, on ylen hyvä projektu kielen elävyyttämizekse. Karjalastu kielipeziä pidäy kaikkih kylis srojie! lujoittau Samps Holopainen.

Se myö, tavallizet da yhteiskunnallizien liittoloin rahvas, ellendämmö kielipezien tärgevyön. Ga ellendiähäi enne kaikkie pidäy niilöile, kes kielipezien avuandu Karjalas rippuu.

Mihail Lomonosov – bjarmoin jälgeläine?

IRINA SEMAKOVA

Rungan dai hengen tervehys pitkendäy rahvahan igälangua

Rahvaskunnantiedo (demogruafii) oli niilöi probleemoi, kudamat huolestutettih Lomonosovua. Häi on rahvaskunnantiijon alghpanijoi. Häi oli vastah sidä, konzu yhteh mendih brihaččulapsi da täyzi neidine, ku vai sulhazen pereh tulis liigu ruadai. Häi kirjutti sih nähtegi, konzu yhteh mendih rahvas, kudamat ei suvaittu toine tostu. Häi kirjutti, ku kiriköl pidäs andua luba naija libo mennä miehele nelläs dai viijes kerdu, ku dielot muga kiänytänneh.

Häi kirjuttau lapsien da naizien suureh kuolendulugumiäräh näh. Hänen mugah pidäy luadie da levittiä rahvahan keskes hyvii buabičuskniigazii, kniigazii lapsientaudiloin parandajile, avata Ven’al aptiekkoi kui vai voit enämbi.

Omas ruavos rahvaskunnantiijos häi äijäl kritikuičči pappiloi, kudamat ristitäh vastesuaduloi lapsii vilus vies. Lomonosovan mieles tämä vai ližiäy lapsien kuolendulugumiäriä. Yhtenjyty äijäl häi kritikuičči pyhitändiä. Hänen mieles Ven’an rahvahil pidäy syvvä eriluadustu syömisty. Häi kaččeli toiziigi kyzymysii, kudamat koskiettih rahvahien tervehyhty, myös moralistu da hengellisty, kudai vois pitkendiä rahvahan igälangua.

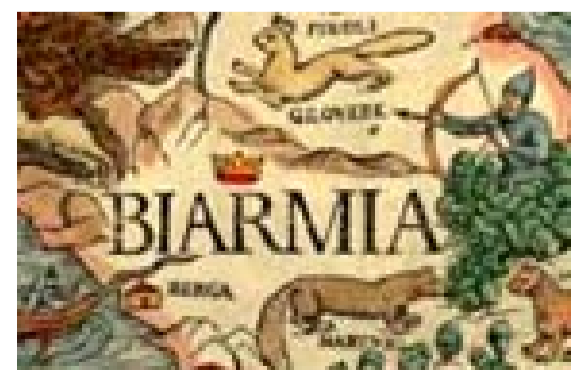
Ven’an kielen da ven’alazen runohuon kehittäi

Lomonosov kirjutti ruadolo hiimies, kirikkökniigoin luadimizes ven’an kielel da niilöin levittäimizes rahvahan keskes. Häi ylen äijän da hyvin pagizi Pedri Suures da hänen ruadolois. Juuri Lomonosovan ideiloin pohjal Ven’an avattih patentupaluattu.

Ylen äijän Lomonosov on luadinuh ven’an kielen da runohuon kehittämizen hyväkse. Häi enzimäzenny runoniekoin keskes germuanien runoniekoin jyttyöh otti käyttöh runoloinluajindas uvvet ritmat. Enzimäzien ven’alazien runoloinkirjuttajien jygiekköh kuulujen runoloin tilah tuldih kebjet, čomakuulozembat Lomonosovan runot. Runot oldih sinnesäh hyvät, ga Lomonosovua käskiettih kirjuttamah niilöi joga pruzniekukupidoh da –tapahtumah nähte. Jälgimäi häi kirjutti erillizen kirjuteksen sih näh, kui pidäy kirjuttua runoloi ven’akse.

Lomonosov kuoli 4. (15.) päivännu sulakuudu 1765 vuvvel. Kuoltes hänel oli 53 vuotta igiä. Lomonosov ei olluh oigies ihan kaikkis iččeh ajatusis. Ga häi eli enne kaikkie ”Ven’an nimen yllättämizekse”. Iččeh tiedoruadoloil häi äijäl ennitti omua aigua. Tämän peräi myö arvostammo händy da mustammo hänen ruadolo.

← Loppuoza. Algu n:s 6,8

Permia oli Bjarmia, se oli sijoitunnuhes Viena (Pivna) -joven mugah Vianamerressah.

» KODIRANDAINE

Topasjärven kylänagjat

P'OTR SEM'ONOV

← Jatkuu. Algu n:s 7

Kohtangju

Annil lapset oldih tytärd Tat't'an da pojijat Vas'a, Ivan, Mit't'u, T'okku, Timoi. Vahnate häi löyhki:

– Minä olin kaikis čomin neidine kogo Piiteris.

Jälgivuoziil häi ainos keral pidi evähii da toizis talolois syömäh istujessah sanoi:

– Voin ruveta syömäh. Minul kai evähät ollah omat. Vierastu minä en syö.

Annin koin vieres ihanjärvirannalseizoi Puavilan Jekin kodi. Heil oli kaksi tytärdy Anni da Nas-toi, a kolmas pikkarazennu neičykkäzenny kuoli. Iččiedäh Jekkii tapettih Suurel Ižänmuallizel voinal.

Ilell järvirannas seizoi Adroin F'oudoran kodi. F'oudoral oli akku Daša, kaksi tytärdy Fen'a, Anni, kaksi poigua St'opa da Vas'a. Kyläs niken ei sanonuh F'oudoran nimel ni kodii, ni lapsii, a sanottih – Dašan taloi da Dašan lapset. F'oudor oli ilokas mies. Häi saneli kui muates akan maha vingui.

Loitombi järvehpäi seizoi pieni Adroin Iivun kodine. Iivul oli akku Fen'a, tyttäret Anni, Outti, Marpu da poigu Ondrii. Perehes kaikin maltettih ylen hyvin pläššie.

Pellon tagan järvirannas seizoi suuri Puavilan Juakoin taloi. Juakoil akannu oli Rodinjärves otettu Mihailan vahnin tytär Jel'a. Heil oli kolme tytärdy Anni, In'a da Vera. Iče Juakoi oli ylen ruadai mužikku. Sanommo, niitul huogavumah vieres häi ainos pysti muah sablahan da sen kuvua myö miäräi, konzu pidäy nosta gu ei liigua huogavuo. Vuvvel 1937 händy otettih kiini da enämbi kodih häi ei kiändynh. Hänen akku Jel'a kuoli lapsensuandah. Nuorin tytär Vera oli mieh Topasjärven Dašan pojial Vas'al.

Ihan järvirannal, salmen kohtal huras čuras suuren järven da lahten välil seizoi Rōtkän kodi. Sie eletti tuattah Rōtky, tytär Mari, kaksi poigua Johor da Il'ju. Rōtkän akku oli ammui kuoluh. Tiettävaine, silmis Rōtkiä kučuttih Vas'a-died'oikse libo Vas'a-veikokse. Häi oli madalkazvoine, talvel dai kezäl käveli kuantančois kološoinke da iččiedäh korgieman savakonke. Astujes häi gu lienne nähnyh jalloin ual oksazen, lastuzen libo kivyön, hedi iččeh pitkäl savakol siirräldi sen loitombakse čurah.

Rōtkän taloin tagan korgiel mäil oli Topasjärven kalmužin.

Suures järvespäi kylän lahteh valui koski, kudamua nimitettih Rōtkän koskekse. Kohtanagjal oli kaikkiedah seiččie taloidu.

Tähgi loppih Kohtangju.

Rakkahuon pruazniekku

NADEŽDA STAFEJEVA

Uvnessah on tulluh kevät, a sen kel Naizien päivy – eloksen, čomevuon da hellyön pruazniekku. En ni yhty livuta, gu sanon sidä Rakkahuon päiväkse. Ammuj jo niken ei mustele sen valankumovuksellistu alguu, vaigu ei se ole oikei Klara Tsetkinua kohtah. Ga olgah kui on. Sen verdua kukkastu, muhahustu da čomua sanua et näe, etgo kuule toizennu vuvven piän.

Myö hyvitemmō 8. kevätkuudu niilöi, ket annettih meile elaijan, ket akkiloittih da kazvatettih meidy,

ket jatketah suvaičussydämien histouriedu. Täs pruazniekas löydy ti-lua naizil, ket ruatah sinun rinnal, dai niilöil, ket ainos eletäh syväimes – rakkahal muamal, buabal, sizärel. Sendäh gu on se, mi yhistäy maailman naizii: suvaičus da oza perehes, lapsien da omahien tervehys, sobu muailmas da omas kois.

Rakkahat naizet, anna igänäh ei loppevu teijän hengenlämmy da suuri elaiqusuvaičus. Täytäkäh joga teijän päivy tervehetty, čomevuttu da lem-bie. Olgua ainos ozakkahinnu da ar-mahinnu! Uvven keviänke teidy!

Vuotammo hyviä kirjutustu

Kolmanden almanakan toimittajat kehitetäh meijän puolen da rajan tagan eläjii karjalazii: vienalazii, lyydiläzii, tve-rinkarjalazii da liygiläzii kirjuttajii, toimittajii, tiedo- da kul'tuurualan ruada-jii, opastujii yhtymäh sen luadimizeh. Vuotammo teis prouzua, runohuttu, očerkuu, arvosteluu, kiännösty, publitsistiekkukirjutustu.

Kirjutukset otetah vastah 1. sulakuussah.

Toimittajat vallitah ensimmäzekse net kirjutukset, kudamat ennepäi ei oldu nikus painettu.

Kirjutukset voibi työndiä poštan kauti libo tuuva adresil: Petroskoi, Titovan piha, 3, perti 102, 109. Kirjutukset voibi työndiä sežo sähköpoštan kauti: omamua@mail.ru (pangua merki, ku se kirjutus on almanakkah niškoi).

Ližätieduo: (814-2)-78-05-10; (814-2)-78-29-32

» MIDÄ? KONZU? KUS?

21⁰² – 17⁰³ **Vihod-keskus**
Vodlajärven ukonkuari
-nuorien taidoilijoin ozuttelu.

11⁰¹ – 15⁰³ **Kanzalline muzei**
Runoloin da tarinoin mua-ekspozitsii.

06⁰¹ – 31⁰³ **Tyttilöin taloi**
Boris Kukševan Iğaine kevät – kuvien ozuttelu.

08⁰³ **Karjalan Tazavallan Muuzikkuteatru**
Naizien päiväle omistettu konsertu. Pruazniekku-programmas: kuuluzien operietoin, ouperoin da muuzikloin fragmentua.

» HYVITTELEMMÖ!

Karjalan kansallisen radiotoimituksen ruatajua, tunkuonkarjalaista LEENA KARPOVUA lämpimästi onnittelemma šyntymäpäivällä. Toivotamma onnie, tervehyttä, työntuo, mukavie pakinateemoja ta -tovarissoja. Kuulukkah kaunis karjalan kieli radijošta vielä monen monta vuotta.

Vienankarjalaiset

HUOMIVO!

» «OMAN MUAN» toimitus ottau vastah hyvittelöi. Mustakkua hyvittelä roindupäiväl libo pruazniekal omahizii, ystävii da kolleegoi. Hyvittelyt ollah ilma-zet.

» SIÄNENNUSTUS

	Petroskoi		Anus		Priäzy		Suojärvi		Sortavala		Pitkyrandu	
	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY
07 ⁰³	☾ -12	☁ -6	☾ -13	☁ -9	☾ -13	☁ -6	☾ -13	☁ -7	☾ -13	☁ -10	☾ -13	☁ -9
08 ⁰³	☁ -10	☁ -7	☾ -12	☁ -8	☁ -10	☁ -7	☁ -11	☁ -8	☾ -13	☁ -9	☾ -12	☁ -9
09 ⁰³	☁ -15	☁ -9	☁ -13	☁ -8	☁ -16	☁ -9	☁ -13	☁ -9	☁ -11	☁ -7	☁ -11	☁ -7
10 ⁰³	☁ -15	☁ -8	☁ -14	☁ -7	☁ -14	☁ -8	☁ -14	☁ -8	☁ -13	☁ -6	☁ -13	☁ -7
11 ⁰³	☁ -15	☁ -8	☁ -13	☁ -6	☁ -14	☁ -7	☁ -14	☁ -7	☁ -13	☁ -5	☁ -13	☁ -5
12 ⁰³	☁ -13	☁ -4	☁ -12	☁ -3	☁ -13	☁ -4	☁ -12	☁ -4	☁ -11	☁ -2	☁ -11	☁ -3
13 ⁰³	☁ -8	☁ -2	☁ -8	☁ -1	☁ -8	☁ -2	☁ -8	☁ -2	☁ -8	☁ -1	☁ -8	☁ -1

On otettu: www.gismeteo.ru

HALDIVOICČIJAT: Karjalan tazavallan Zakonoinhyväksyndykerähmō, Karjalan tazavallan halličus, Karjalan Rahvahan Liitto da Alustettu kezäkuus 1990

Piätoimittai Natalja Sinitskaja Julguamon da toimituksen adressi:
Titovan piha 3, 185035 Petroskoi, Karjalan Tazavaldu
→ Tel: (814-2) 78-05-10
→ E-mail: omamua@mail.ru
INTERNET: <http://omamua.rkperiodika.ru>

ILMAHPIÄSTÄI:
→ Valdiovolline Periodika-laitos
→ Painettu Verso-painamos 185031 Petroskoi, Varkauksen randu-uuličču, 1a
→ Kirjoile pani Ven'an Federatsien kirju-painoalan komitiettu
INDEKSU 51894

→ Registrunomeru 0110927
→ Painettavakse on allekirjutettu 12.00
→ Painandulugumiäry 700
→ Tiluandu 180
→ Hindu 10 rubl'ua

Redizainu – Fenomen-mediajoukko (Piiteri)
www.design-smi.ru

ISSN 0110-9278

9 770110 927009

Ezmäinargi 12/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.35, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20, 04.05 Криминальные хроники
12.55 Право на защиту
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.00 Т/С «СЕРДЦЕ МАРИИ»
18.50 Давай поженемся!
19.55 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ЛИЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
22.30 Т/С «КРАТКИЙ КУРС СЧАСТЛИВОЙ ЖИЗНИ»
23.35 Познер
00.55 Т/С «БЕЛЫЙ ВОРОТНИЧОК»
01.40, 03.05 Х/Ф «ПОЧТИ ЗНАМЕНИТ»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.05 С новым домом!
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50 Т/С «ХОЗЯЙКА МОЕЙ СУДЬБЫ»
12.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Дежурная часть
15.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
16.50 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.55 Брачное агентство Николая Баскова
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДЫШИ СО МНОЙ. СЧАСТЬЕ ВЗАИМЫ»
23.50 Д/ф «Анжелика Балабанова. Русская жена для Муссолини»
00.50 Вести+
01.10 Профилактика
02.20 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 3»

РОССИЯ К

07.00 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.40 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10 Д/ф «Высшая ценность - человек». Борис Апаньев
12.40 Линия жизни
13.35 Д/с «Красота книг», «Средневековые шедевры»
14.05 Спектакль «Бумажное сердце»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.05 Д/с «Дневник большой кошки»
17.05 Д/ф «К 80-летию Ежи Гофмана. «Монолог в 4-х частях»
17.35 Знаменитые ансамбли. «Виртуозы Москвы»
18.40 Д/ф «Гилберт Кит Честертон»
18.50 В вашем доме
19.45 Главная роль
20.00 Сати. Нескучная классика... с Андреем Кончаловским
20.40 Вспоминай Виталия Вульфа. Мой серебряный шар
21.30 Д/с «Жизнь замечательных идей. «Овечка Долли - чудо или чудовище»
21.55 Academia
22.40 Тем временем
23.50 Документальная камера
00.30 Д/ф «Хлебный день»
01.25 Г.Свиридов. Кантата «Ночные облака»
02.35 Й.Гайдн. Концерт для 4-х солирующих инструментов с оркестром

Toinargi 13/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Криминальные хроники
12.55 Право на защиту
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.00 Т/С «СЕРДЦЕ МАРИИ»
18.50 Давай поженемся!
19.55 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ЛИЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
22.30 Т/С «КРАТКИЙ КУРС СЧАСТЛИВОЙ ЖИЗНИ»
00.00 Т/С «СЛЕДСТВИЕ ПО ТЕЛУ»
00.55, 03.05 Х/Ф «АПОЛЛО 13»
03.35 Д/ф «Чудеса исцеления»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.05 С новым домом!
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50 Т/С «ХОЗЯЙКА МОЕЙ СУДЬБЫ»
12.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Дежурная часть
15.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
16.50 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.55 Брачное агентство Николая Баскова
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДЫШИ СО МНОЙ. СЧАСТЬЕ ВЗАИМЫ»
22.55 Д/ф «Наина»
23.50 Д/ф «Охота на призраков»
00.50 Вести+
01.10 Профилактика
02.20 Честный детектив
02.50 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 3»
04.25 Городок

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10 Столица кукольной империи. Государственный академический центральный театр кукол им.С.Образцова
12.40 Д/ф «Давид Кугультинов. Последнее...»
13.35 Пятое измерение
14.05 Х/Ф «ЗАБЛУДШИЙ»
15.20 Д/ф «Сиань. Глиняные воины первого императора»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.05 Д/с «Дневник большой кошки»
17.05 Д/ф «К 80-летию Ежи Гофмана. «Монолог в 4-х частях»
17.35 Знаменитые ансамбли. Группа «Кингс Сингерс»
18.30, 02.50 Д/ф «Антуан Лоран Лавуазье»
18.35 Д/ф «Волшебный Египет: хроники вечности»
19.45 Главная роль
20.00 Власть факта
20.40 Вспоминай Виталия Вульфа. Мой серебряный шар
21.30 Д/с «Жизнь замечательных идей. «Второе зрение»
21.55 Academia
22.45 Игра в бисер с Игорем Волгиным
23.50 Х/Ф «ЖИВИ И ПОМНИ»
01.35 И.Штраус. Не только вальсы

Kolmaspäiv 14/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Криминальные хроники
12.55 Право на защиту
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.00 Т/С «СЕРДЦЕ МАРИИ»
18.50 Давай поженемся!
19.55 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ЛИЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
22.30 Т/С «КРАТКИЙ КУРС СЧАСТЛИВОЙ ЖИЗНИ»
00.00 На ночь глядя
00.55 Х/Ф «АМЕРИКАНСКИЙ ПИРОГ: СВАДЬБА»
02.45, 03.05 Х/Ф «СЕРДЦЕ ДРАКОНА»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.05 С новым домом!
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50 Т/С «ХОЗЯЙКА МОЕЙ СУДЬБЫ»
12.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Дежурная часть
15.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
16.50 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.55 Брачное агентство Николая Баскова
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДЫШИ СО МНОЙ. СЧАСТЬЕ ВЗАИМЫ»
22.55 Исторический процесс
00.30 Вести+
00.50 Профилактика
02.00 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 3»
02.50 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 4»
04.30 Городок

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10 Д/ф «Иосиф Рапопорт»
12.50 Д/ф «Волшебный Египет: хроники вечности»
13.35 Красуйся, град петров! Зодчие Франческо Фонтана, Иоганн Готфрид Шедель, Жан-Батист Леблон
14.05 Х/Ф «КОГДА МНЕ БУДЕТ 54 ГОДА»
15.30, 02.50 Д/ф «Иоганн Вольфганг Гёте»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.05 Д/с «Дневник большой кошки»
17.05 Д/ф «К 80-летию Ежи Гофмана. «Монолог в 4-х частях»
17.35 Знаменитые ансамбли. «Солисты Москвы»
18.35 Д/ф «Разгадка тайны Стоунхенджа»
19.45 Главная роль
20.00 Абсолютный слух
20.40 Вспоминай Виталия Вульфа. Мой серебряный шар. Рина Зеленая
21.30 Д/с «Жизнь замечательных идей. «Лучи, не знающие преград»
21.55 Academia
22.45 Магия кино
23.50 Х/Ф «ПРОЩАНИЕ»

Nelläspäiv 15/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Криминальные хроники
12.55 Право на защиту
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.00 Т/С «СЕРДЦЕ МАРИИ»
18.50 Давай поженемся!
19.55 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ЛИЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
22.30 Т/С «КРАТКИЙ КУРС СЧАСТЛИВОЙ ЖИЗНИ»
00.00 В контексте
00.55 Х/Ф «ПРИЗРАЧНЫЙ ГОНЧИК»
02.45, 03.05 Х/Ф «ОТКРОВЕННЫЙ РАЗГОВОР»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.05 Свой взгляд
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50 Т/С «ХОЗЯЙКА МОЕЙ СУДЬБЫ»
12.55 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50, 04.45 Дежурная часть
15.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
16.50 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.55 Брачное агентство Николая Баскова
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДЫШИ СО МНОЙ. СЧАСТЬЕ ВЗАИМЫ»
22.55 Поединок
23.50 Д/ф «Скальпель для первых лиц. Тайная хирургия»
00.50 Вести+
01.10 Профилактика
02.20 Горячая десятка
03.25 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 4»
04.15 Городок

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10 Д/ф «Метафизика любви. Лев Карсавин»
12.40 Д/ф «Разгадка тайны Стоунхенджа»
13.35 Третьяковка - дар бесценный!
14.05 Х/Ф «ВАМ ТЕЛЕГРАММА...»
15.10 Д/ф «Библиотека Петра: слово и дело»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.05 Д/с «Дневник большой кошки»
17.05 Д/ф «К 80-летию Ежи Гофмана. «Монолог в 4-х частях»
17.35 Знаменитые ансамбли. Квартет им. А.П.Бородина
18.25 Важные вещи. «Бюст Победоносцева»
18.40 Д/ф «Короли каменного века»
19.45 Главная роль
20.00 Черные дыры, белые пятна
20.40 Вспоминай Виталия Вульфа. Мой серебряный шар
21.30 Д/с «Жизнь замечательных идей. «А всё-таки она вертится?» (*)»
21.55 Academia
22.40 Культурная революция
23.50 Х/Ф «УРОКИ ФРАНЦУЗСКОГО»
01.15 Фантазия по-американски для двух роялей
02.50 Д/ф «Тамерлан»

Piätteničy 16/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Криминальные хроники
12.55 Право на защиту
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.00 Жди меня
18.50 Поле чудес
19.55 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ЛИЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
23.30 Проекторперисхилтон
00.05 Х/Ф «ИГРА»
02.30 Х/Ф «ВОЗВРАЩЕНИЕ СКАКУНА»
04.45 Х/Ф «ОПЕКА»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.05 Мусульмане
09.15 С новым домом!
10.10 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести-Карелия
11.50 Т/С «ХОЗЯЙКА МОЕЙ СУДЬБЫ»
12.55 Мой серебряный шар
14.50 Дежурная часть
15.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
16.50 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.55 Брачное агентство Николая Баскова
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДЫШИ СО МНОЙ. СЧАСТЬЕ ВЗАИМЫ»
22.55 Х/Ф «УЛЫБНИСЬ, КОГДА ПЛАЧУТ ЗВЕЗДЫ»
00.55 Х/Ф «ДУРМАН ЛЮБВИ»
03.00 Т/С «ДЕВУШКА-СПЛЕТНИЦА - 4»

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00, 15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.20 Острова
11.30 Д/ф «Безумие Патума»
12.00 Документальная камера
12.40 Д/ф «Короли каменного века»
13.25 Д/ф «Эдгар Дега»
13.35 Письма из провинции
14.05 Х/Ф «ВСЕМ - СПАСИБО!»
15.50 Мультфильм
16.05 Д/с «Дневник большой кошки»
17.05 Д/ф «Сан-Суси. Замки и сады Потсдама»
17.25 Знаменитые ансамбли. «Виртуозы Ла Скала»
18.45 Билет в Большой
19.50, 01.55 Искатели. «Железная маска Дома Романовых»
20.40 Вспоминай Виталия Вульфа. Мой серебряный шар
21.25 Х/Ф «ПОДКИДЫШ»
22.35 Линия жизни
23.50 Вслух. Поэзия сегодня
00.30 Роковая ночь с Александром Ф.Склярком. Брайан Ферри. «Диланеск»
01.30 Pro memoria
01.40 Д/ф «Картахена. Испанская крепость на Карибском море»
02.40 Пьесы для гитары

Suovattu 17/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
06.10 Х/Ф «НА МУРОМСКОЙ ДОРОЖКЕ»
07.50 Играй, гармонь любимая!
08.35 Мультфильм
09.00 Умницы и умники
09.45 Слово пастыря
10.15 Смак
10.55 Д/ф «Александр Домогаров. Исповедь одинокого мужчины»
12.15 Среда обитания. «Кто ответит за базар?»
13.10 Т/С «И ВСЕ-ТАКИ Я ЛЮБЛЮ...»
16.55 В черной-черной комнате...
18.15 Кто хочет стать миллионером?
19.20, 21.25 Кубок профессионалов
21.00 Время
22.15 Что? Где? Когда?
23.25 Yesterday live
00.05 Х/Ф «КОКО ДО ШАНЕЛЬ»
02.40 Х/Ф «ПОГОНЯ»
05.10 Криминальные хроники

РОССИЯ 1

04.55 Х/Ф «СТАРЫЙ ЗНАКОМЫЙ»
06.35 Сельское утро
07.05 Диалоги о животных
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа
08.50 Субботник
09.30 Городок
10.05 Национальный интерес
11.20 Дежурная часть
12.25, 14.30 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»
16.00 Субботний вечер
18.00 Десять миллионов с Максимом Галкиным
19.05, 20.45 Х/Ф «НЕПУТЕВАЯ НЕВЕСТКА»
20.00 Вести в субботу
23.40 Девчата
00.15 Х/Ф «СМЕРТЕЛЬНОЕ ОРУЖИЕ - 3»
02.45 Х/Ф «АНГЕЛ МСТИ»
04.15 Комната смеха

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Библиейский сюжет
10.25 Х/Ф «ЗЕЛЕНАЯ КАРЕТА»
12.15 Красуйся, град петров! Зодчий Андрей Штакеншнейдер
12.40, 02.25 Личное время. Станислав Соколов
13.10 Х/Ф «ЧИПОЛЛИНО»
14.30 Очевидное-невероятное
15.00 Партитуры не горят
15.25 Д/ф «Река жизни. Валентин Распутин»
16.50 Гала-концерт Государственного академического ансамбля народного танца им.Игоря Моисеева в Большом театре
18.55 Большая семья. Рутберги
19.50 Романтика романа
20.45 Х/Ф «ТАКСИ-БЛЮЗ»
22.30 Белая студия. Павел Лунгин
23.10 Д/ф «Если дерево упадет»
01.20 Д/ф «Джаз-бэнд Джима Каллума»
01.55 Заметки натуралиста с Александром Хабургаевым
02.50 Д/ф «Эрнан Кортес»

Pyhäpäiv 18/03

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/Ф «КОМАНДИР СЧАСТЛИВОЙ «ЩУКИ»»
08.15 Служу Отчизне!
08.50 Мультфильм
09.15 Здоровье
10.15 Непутевые заметки
10.35 Пока все дома
11.30 Фазенда
12.15 Т/С «ПАПАШИ»
17.15 Концерт Софии Ротару
18.40 Клуб Веселых и Находчивых. Высшая лига
21.00 Воскресное Время
22.00 Мульти личности
22.30 Гражданин Гордон
23.35 Т/С «КЛАН КЕННЕДИ»
01.10 Х/Ф «ВЗЛЕТЫ И ПАДЕНИЯ: ИСТОРИЯ ДЬЮИ КОКСА»
03.20 Д/ф «С ног на голову»
04.20 Криминальные хроники

РОССИЯ 1

05.15 Х/Ф «ОДИН ИЗ НАС»
07.20 Вся Россия
07.30 Сам себе режиссер
08.20 Смехопанорама
08.50 Утренняя почта
09.30 Сто к одному
10.20 Вести-Карелия
11.00, 14.00 Вести
11.10 С новым домом!
11.25, 14.30 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»»
14.20 Вести-Москва
16.05 Смеяться разрешается
18.20 Фактор А
20.00 Вести недели
21.05 Х/Ф «ЛЮБВИ ЦЕЛИТЕЛЬНАЯ СИЛА»
23.00 Х/Ф «ДЕВЧОНКА»
01.55 Х/Ф «ВЫМОГАТЕЛЬСТВО»
04.10 Городок

РОССИЯ К

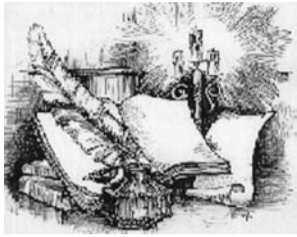
06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00, 01.55 Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфириным
10.25 Х/Ф «НА ПОДМОСТКАХ СЦЕНЫ»
12.00, 02.25 Легенды мирового кино
12.30 Мультфильм
13.35 Д/с «Дикая природа»
14.30 Что делать?
15.15 Д/ф «Река жизни. Валентин Распутин»
16.45 Х/Ф «ВРАТАРИ»
18.00 Итоговая программа «Контекст»
18.40 Х/Ф «НАЗНАЧЕНИЕ»
20.05 Искатели. «Золото древней богини»
20.50 В гостях у... Вечер-посвящение Андрею Петрову
22.10 Вечер Дмитрия Назарова в Московском международном Доме музыки «Послушайте!»
23.05 Х/Ф «КАНЗАС-СИТИ»
01.10 Российские звезды мирового джаза
02.50 Д/ф «Иероним Босх»

HUOMIVO!

» **MUSTA KAČČUO** Karjalan TV:n kanzaliskielizen toimituksen *Omin silmin* -ozutustu neljänpiän 15. kevätkuudu *Rossija 1* -kanualal 09.05 aigah.

» **JOGA PÄIVIÄ** paiči suovattu da pyhäpäiviä samal kanualal 14.30 aigah ollah uudizet karjalan, vepsän da suomen kielel.

» UUTTU RUNUO

ZINAIDA DUBININA

* * *

Mennäh kezät dai talvet,
Meni tämägi kezä.
Kumman räkki da kuivu,
Vähäs taivahan vezi.

Järves vedoihut läikky,
Räkel hengele hoivus.
Uijan, unohtan kaiken,
Näin vai randazel koivut.

Koivu, kuivuine armas!
Vilut, raket – kai vastuat.
Olet minunke ainos,
Toinah minägi kestän.

Kestän räken dai vilun,
Kestän tulen dai tuskan.
Ristikanzuhäi olen,
Ristikanzannu uskon.

» LUGIJAT RUNOILLA

ALEVTINA ŠIDAR'OVA

Kahte

Sinä da minä,
Minä da sinä.
Kahte...
Gu linduzet pezäspäi
Lennettih lapset.
Kahte...
Maido da leiby,
Maimu da suolu.
Kahte...
Huondeksel, illal,
Päiväl dai yöl
Kahte...
Kezäl da sygyzyl,
Talvel dai keviäl
Kahte...
Vihmal dai päivazel
Tuulel dai tuhuol
Kahte...
Sanat kai sanottu
Olemmo vaikkaine
Kahte...
– Midäbo keittiä,
Tahtotgo syvvä?
En tahto...
Mustatgo aigua
Vuotimmo tädä:
Vot jäimmö kahte!
Joksemmö mečät,
Hiihtämmö mäet
Kahte!
Sovvammo jovet,
Lennämmö taivahat
Kahte!
Ajammo linnat
Muat, manderet
Kahte!
Istummo rinnal,
Vuotammo penzetty
Kahte...
Kahtekse päiväke
Leibäh jäi den'gua
Kahtekse...
Parahan palazen
Sinulles eistän
Vai elä...
Kuitahto päivät
Net minä kestän,
Vai olla kahte...

Gostih, ga hos mukilleh

» KIRJUKAŠŠALI

GALINA OL'KINA

Myö, vahnemban sizärenke, elämmö kahte. Emmo ole nygöi jo nuoret, ga vahnakse vie ei himoita mennä. Sizärel vuvven-toizen peräs jo rodieu 80 vuottu. A minul jo on seiččemeskymmen kuvves vuoti. Mielel emmo ole vahnat, a mahat kazvettih, perziet sangettih, jallat kivettih. Kaikin puolin hōzistyimmö.

Meile annettih hoidai naine, ku sizär on invalidu. Häi tuou vetty, laukaspäi syömisty, aptiekaspäi tablettkua da ku ollou midä dieluo sellitettävii Videles, net dielot sellittäy. Se äijäl auttau. Hallot ollah huonuksen sydämes, net tuommo iče. Muus vie vältäs, ga meijän hieru on joven tagan. Poikki joves on vai jallaikävelendysildaine. Hallot tuvva sildassah, a poikki joves suata hos kui maltat.

Myö vie pajatammo Ihalmojoukos. Konzu kučutah meidy repetitsiele, mennä pidäy Videleh, a sinnesäh on viizi kilometrii mendäviä. Jallai sinnesäh emmo piäze, ga tulou meidy ottamah mašinal naine, kudai meijänke kävvy pajattamah. Vaiku sildassah da poikki sillan

COMAINE: ILONA VEIKKOLAINEN

meil pidäy mennä jallai, ga segi palaine meil on jygei mendäy.

Kerran meijän Ihalmopajoukon erähäl naizel rodih jubilei. Häi kuui kaiken meijän joukon dai meidygi sit. Soittau:

– Voittogo tulla?

Minä sanon:

– Tan'a, ku kučuzithäi ruadamah, ga sit sanozin, gu nikui emmo voi tulla, a ku kučut gostih, ga sit hos mukilleh, ga tulemmo.

Tuli lähtendypäivy. Huondestu myö päččilöin lämmittähy rubeimmo varustelemahes, gu nimidä ei unohtua. Vävy uskaldi tulla meidy ottamah mašinal, ga häi ei suvaiče hätkie vuottua, sillan tagan meil pidäy olla 15 minuuttua vajai

kuuzi čuassuu. Myö lähtimmö koispäi puolikuuzi, gu ehtimmö proidie 15 minuutas 100 metrii. Sizär lähti enne minuu, minä jäin veriädy lukiččemah. Kai syväinveriät hyvin salbain, rubein lukiččemah olguveriädy, ga ku iški lujat pakkazet, avain lukkuh kylmi, nikunnepäi ei punaldai, suluamah ei ole aigua. Pidi lukku probojoih riputtua valehilleh, kepän panin tuvekse da sizärädy tabuamah yrrästimmös. Pihaspäi heityin mägyčäzes tropale, ga vezi joves on muga nosuh, sildaine ojas on vien ual, hyvä jäi on kylmänyh. A minul jallaččilois pohjat on ylen libiet.

Minä heityin ojah, opiin jallal, ongo libei, ga ku jallos riuhtaihäi, minä pakuin, sumkai-

ne lendi hurah čurah, pakiettu podarkoinke toizeh čurah, šuapku tagačurah. Nosta en voi, polvilleh röhmän, kivokses keräilen veššilöi, kodvu sih meni, kuni minä pystyi piäzin. Sizär, kačon, jo puolen matkua astui. Yhtelläh sizären tabain vie matkas. Sanou:

– Midäbo nenga hätken veriälöinke hälizit?

– Ga etgo musta, sanoin, – Tan'al sanoinhäi, hos mukilleh, ga tulemmo. Vot muingi kiänin, a sit kuni pystyi piäzin...

– Midäbo, satatittosgo?

– En jo äijäl, huomenessah paranen. A vie on yksi pričin, ga sidä en nygöi sano, konzu Videleh menemmö, sit sanon, eiga nygöi sanonen, sit sinä minuu kodih kiänyttät.

Konzu sanoin sizärele, gu veriän vastale vai kepän panin lukuttah, häi kai pahelzui:

– A ku nygöi ken menöy da midä ottau.

– Midäbo meil on ottua, rauhoitin minä händy. – Kullat meijän ollah keräl, den'gua äijä ei ole, toinah ni ottamah niin vähiäntäh ei ruveta. Glavnoi, seinät jätetäh da päčit, a muun täh elämmö. Mugahäi?!...

Ozakse, meijän hieruh joves poikki piästes ei ole putin sildua. Ei kaikin ni ruohtita tulla hieruh.

P'otr Suuren uniformu

» KERDOMUS

Imperatriitsu Katerina Enzimäine, P'otran akku, omih kruunajazih niškoiki kirjoiendi hobjal P'otrale barhattukauhtanan da pokoroičči händy, ku kruunajazien piän häi panis sen piäle. P'otr lahjan nähty otti sen käzih da puistaldi, sit pakui eräs hobjumuine lattiele.

– Kačos vai, Kat'oi, sanoi P'otr, vot i meni sudre saldatan päivyppalku.

Konzu P'otr pani kauhtanan piäle, Katerina, nähty oman miehen täs ruutas, sanoi:

– Ah, buat'ušku, se on gu valettu sinule, kui minä tahtozin nähtä sinuu ainos nenga šuorevunnuonnu.

– Sinun tahto on mieletöi, vastai sih P'otr, sinä et duumaiče sih niškoiki, gu kai nengomat roskodat ei tol'ko ollah jugiet minun rahvahale, a nengomas huigiettomas rahvahan den'goin pidämizes minä rubien vie vastuamah Jumalan ies. Haldivoiččijan pidäy poiketa omis alamazis ei hienostelul da muhkehuol, a vie sidä vähembi ylembäzyön tunnot, kandajen omas ičes valdivollizien huolien vaivat, vai alallizel ruavol da päivyndähizil huolil suat rahvahale hyödy da kevendysty. Sen piäle nengoine ubevus sidou minuu da ottau käit.

Ga, tottu, kruunajazien piän P'otr, Katerinan tahton täyttämizekse, selgii kauhtanah, no sen jälles enämbiä

nikonzu ei pannuh piäle, a ainos pidi piäl vojennoidu gvardeiskoidu libo flotskoidu mundirua.

Karjalakse on kiändänyh
NIKOLAI ZAITSEV

Kodih tulles hebogi menöy kirkiembäh.
Koiru omua händiä ei pure.

» TOTTUGO?

Moisei –
Moiša – Meš –
Mieš – Mies

VAS'AVEIKKI

Bibliespäi myö tiijämmö kui Moisei Jegiptaspäi piästi jevreilöi da nellikymmen vuottu vedeli heidy čuurumualois.

Moskovan kirjuttai Jurii Petuhov yhtes omas kniigas kirjutti rounoku nimi Moisei ottau oman alguperän slavjuanoin juurispäi. Jurii Petuhov löydi slavjuanoin nimen Meš. Minä opin verdaila nimen Meš slavjuanoin nimilöinke, ga nimittumua yhtenjyttymii nimie en löydänyh. No minä mustoitin kui Tverin karjalazet sanotah: “Mieš”. Myö, liygiläzet, sanommo “mies”, tverin karjalazet sanotah “mies”.

Livvikse on sanottu “Regänenäs roih mies!” Se samaine sananpolvi ozuttu meile, ku pahua ristikanzua karjalazet nikonzu ei sanota miehekse, sidä ristikanzua sanotah mužikakse libo vie kuitahto. Mies – se on piähengi.

Jogahizes kanzukunnan kielel on yhtenjyttymii sanua. Ven'an sana “ковать” on roinnuhes karjalan sanas “kova”; ven'an “сапоги” – karjalan “suoh päit”; ven'akse “Москва” – karjalakse “Moskovu” – “Mua se kova”; ven'akse “золото”, anglien da saksoin kielel “gold” – karjalakse “kuldu”.

Muailmas on ylen äijy muantiedonimie, kudamii minä voizin sanuo gu net ollah karjalan kielel roinnuhes: Sibirin jogi Angan – karjalan sana aldo; Indien jogi Gang – karjalan sanan – hanhi; Oka – joka-joki-jogi; Киев – kivi; Кивик (Дания) – kivikkö...

Ei pie duumaija, buito karjalan kieli on nuorikkaine. Karjalan kieli on vahnembi äijii toizii kieli...